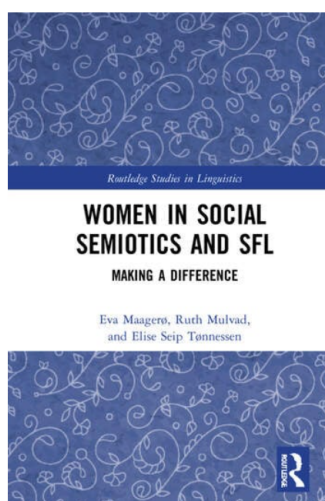

Anders Eilertsen
Universitetet i Sørøst-Norge

DOI: <https://doi.org/10.58215/ella.74>

Bokanmeldelse: Women in Social Semiotics and SFL: Making a Difference

Eva Maagerø, Ruth Mulvad og Elise Seip Tønnessen
Women in Social Semiotics and SFL: Making a Difference
Routledge, 2021. 230 sider
ISBN: 9780367356026
Pris 1.673,-

Boka *Women in Social Semiotics and SFL. Making a Difference* gir uvurderlig innsikt til forskere og studenter som har interesse for sosialemiotikk, systemisk-funksjonell lingvistikk (SFL), språkdidaktikk, literacy og multimodalitet. Gjennom intervjuer med ni kvinnelige forskere som er svært anerkjent internasjonalt, får leseren utdypende og nyansert kunnskap om hvordan og hvorfor ulike veier kan vokse fram ut ifra et felles startpunkt i Michael Hallidays sosialemiotikk og SFL. Bokas forfattere gjennomførte intervjuene over en periode på halvannet år, fra juli 2018 til januar 2020, hvor de møtte intervjuobjektene ansikt til ansikt i både Australia, USA, Storbritannia og Norden. De ni intervjuede pionerene på sine fagfelt blir av forfatterne omtalt som andre generasjon innenfor sosialemiotikk og SFL, og

intervjuene med dem blir i boka presentert i alfabetisk rekkefølge: Frances Christie, Beverly Derewianka, Mary Macken-Horarik, Kay O'Halloran, Claire Painter, Mary Schleppegrell, Diana Slade, Terry Threadgold og Eija Ventola. Til tross for bokas internasjonale tilnærming, er det fra et nordisk perspektiv interessant at to av bokas forfattere er fra Norge (Maagerø og Tønnessen) og en er fra Danmark (Mulvad), mens en av de intervjuede forskerne er fra Finland (Ventola).

Unntatt et innledende introduksjonskapittel og et avsluttende diskusjonskapittel er det de ni intervjuene som utgjør boka. Hvert intervju blir innledet og avsluttet på tilsvarende måte, ved at den intervjuede innledningsvis går helt tilbake sitt tidlige arbeids- og studieliv og forteller om de første dørene inn til fagfeltet, og avslutningsvis inviteres til å løfte fram det de selv ser som sine viktigste akademiske bidrag, samt reflektere over framtidige muligheter og utfordringer på feltet. Selv om forfatterne har fulgt en intervjuguide der spørsmålene hovedsakelig har vært like i alle intervjuene, opplever leseren at det er variasjon mellom hvordan intervjuene framstilles i bokform, hvor hoveddelen i hvert intervju åpner for å utforske og utdype de spesifikke sidene ved arbeidet til den enkelte forskeren. Samtidig går de sentrale begrepene og teoretiske perspektivene innenfor sosialesemiotikk og SFL igjen i alle intervjuene, og denne kombinasjonen av den individuelle og den mer generelle tematikken fører til at boka åpner for mangfoldige og svært interessante lesemuligheter. En naturlig lesemåte vil være å lese hvert intervju isolert i rekkefølge, styrt av enten bokas kronologi eller kjennskap og interesser som leseren har med seg fra tidligere. Etter hvert som man blir bedre kjent med innholdet i boka, oppstår imidlertid muligheten (og fristelsen!) til å ta utgangspunkt i et tema eller begrep – for eksempel kontekst – og gå på kryss og tvers i intervjuene for å forstå og sammenligne hvordan de ni akademiske bautaene forholder seg til dette begrepet.

Det er også mange andre poeng å løfte fram i denne svært innsiktsfulle, interessante og engasjerende boka fra Eva Maagerø, Ruth Mulvad og Elise Seip Tønnessen. Et åpenbart poeng er det helt bevisste valget om å intervju kun kvinner, noe forfatterne blant annet begrunner med at de ønsket innsikt i hvordan disse ni i dag ledende kvinnene på feltet fant veien inn i academia. De valgte kvinnene tilhører en generasjon som begynte å studere på 1970-tallet, tiåret hvor likestilling mellom kjønnene og kvinners deltakelse i arbeidslivet fikk gjennomslagskraft, men var i en tidlig fase. Det spesifikt kvinnelige perspektivet i denne

konteksten kommer fram i flere av intervjuene, for eksempel når Mary Macken-Horarik forteller at hun begynte på sin PhD-utdanning gjennom et stipend som skulle støtte kvinner i å komme tilbake til studier etter å ha vært hjemme på grunn av barnefødsler. Verdien av å velge kun kvinnelige sosialsemiotikere og SFL-ere av denne generasjonen kommer også tydelig fram gjennom de svært tette koblingene som gjennomgående blir skapt mellom teori og praksis. I alle intervjuene kan vi glede oss over å lese komplekse teoretiske resonnementer, men like gledelig er det å oppleve at teori hele veien blir knyttet til praksis. Det er helt tydelig for leseren at det sentrale elementet i de intervjuede kvinnenes akademiske liv har vært å jobbe for at teoriene som har sitt utgangspunkt i Halliday, blir omsatt til reell praksis også i samfunnet utenfor akademia – i motsetning til en del av de mannlige storhetene fra samme generasjon innenfor fagfeltet, kan man kanskje driste seg til å påstå. For eksempel har de kvinnene som er valgt ut til denne boka, vært helt sentrale blant annet i å utvikle læreplaner og innføre klasseromspraksis basert på fagfeltets teoretiske perspektiver.

En annen slående kvalitet ved boka, som i hvert fall denne anmelderen lot seg begeistre stort av, er den individuelle historiske bakgrunnen som blir gitt i starten av hvert intervju, og som innledes av et spørsmål som er formulert mer eller mindre som dette: «Hvordan endte du opp på ditt fagfelt?». Dette spørsmålet sender umiddelbart den intervjuede flere tiår tilbake i tid, til studier eller starten av et arbeidsliv. Selv om fortellingene som rulles ut om et tidlig voksenliv, er individuelle, blir man som leser slått av likheten i erfaringer når det gjelder de *tilfeldighetene* som førte til at de endte opp på sitt fagfelt. For eksempel sier Eija Ventola «My academic life is a bit of an accident, but in a good way», og Frances Christie sier «[...] I did not really aspire to be more than a schoolteacher». Begge uttalelsene fanger opp det typiske i hvordan mange av de intervjuede ser på sin egen vei inn i fagfeltet, og den sistnevnte uttalelsen peker også mot et fellestrekk i bakgrunnen som ligger forut for den akademiske karrieren. Flere av disse akademiske storhetene har nemlig vært lærere og undervist i skolen, i kortere eller lengre tid, før det mer kjente livet i akademia. Det er derfor nærliggende å anta at de intervjuedes tette kobling mellom teori og praksis, skyldes den bakgrunnen de har, og som det blir fortalt om i starten av hvert intervju.

Et annet poeng som går igjen gjennom boka, er at de intervjuede har møtt en person (av og til flere) som har vært til stor inspirasjon, og hvor dette møtet har vært selve startskuddet for det

akademiske livet de i dag er kjent for. Flere nevner personlige møter med Michael Halliday, og der er det kanskje spesielt Frances Christies detaljerte beskrivelser av Halliday som underviser, samt fortellingen om hans personlige refleksjoner på slutten av livet, som går rett til hjertet hos de av oss som kun kjenner Halliday gjennom tekster og teori. Et par andre helt avgjørende personlige møter kan også nevnes, og de er også preget av de tilsynelatende tilfeldige omstendighetene som har endt i lange og betydningsfulle akademiske liv innenfor sosialemiotikk og SFL. Diana Slades søster kjente lingvisten Scott Thornbury, og søsteren foreslo at Diana skulle dra fra Australia for å ta et kurs med ham i London. Slades tidligere utdanning hadde ingenting med lingvistikk å gjøre, så hun så på det kun som et fritt år utenlands, men som hun selv oppsummerer dette møtet i intervjuet: «The course changed my life completely». Eija Ventola trekker fram en ikke navngitt foreleser som snakket om forskningen til Bronislaw Malinowski. Da fikk hun en, for henne uventet, inngang til språk gjennom kontekst, en forståelse som satte i gang følgende tanke hos henne: «Ah, that is what I am interested in».

Etter den første inngangen til sosialemiotikk og SFL er det imidlertid ikke mye tilfeldigheter, verken i de respektive karrierene eller i hvordan de forholder seg til sitt felles teoretiske utgangspunkt og de mer spesifikke fagfeltene. Et svært godt grep i boka er framstillingen av intervjuene, hvor de ulike intervju spørsmålene er eksplisitt formulert underveis i hvert kapittel, og hvor hvert spørsmål blir etterfulgt av lange og utdypende svar. Effekten av at disse redegjørelsene og resonnementene blir presentert uavbrutt, er at det blir skapt en direkte linje fra den intervjuede til leseren. Leseren blir nærmest plassert i intervjuerens stol, og kommer tett på de ni kvinnene når de forteller åpent og engasjert om sitt ståsted i et komplekst teoretisk landskap. Hvert kapittel inneholder tematiske mellomtitler som først og fremst støtter i navigasjonen i det teoretiske landskapet, og altså kan invitere til å lese boka på andre måter enn helt lineært. I det avsluttende diskusjonskapittelet reflekterer forfatterne over noen sentrale elementer, og når man vender den siste siden, kjennes det ikke ut som lesingen er slutt, men heller som at ny mening er i ferd med å bli konstruert. Eva Maagerø, Ruth Mulvad og Elise Seip Tønnessen har med dette prosjektet skapt en fantastisk bok som bør sees på som helt uvurderlig – et «must»! – for alle som er opptatt av et funksjonelt syn på språk og tekst.